

класично мачевање или историјско мачевање?

*„Какву ко философију
живота бира зависи од тога
какав је ко човек.“*

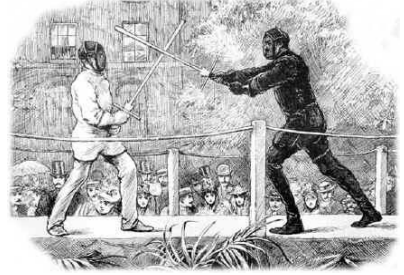
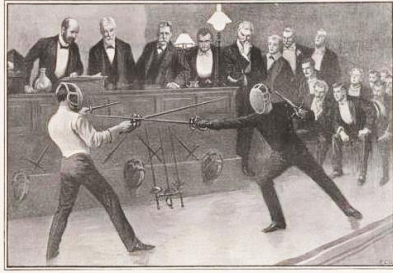
Јохан Готлиб Фихте

Класично и историјско мачевање се баве истим предметом - традиционалним **бојевим** мачевањем прошлости („старим мачевањем“) на *куртоазан начин* (мачеваоци се боре као пријатељи и колеге а не непријатељи, по договору, узајамно уљудно, учтиво, пажљиво, контролисано и обзирно како не би дошло до повреде, правим - затупљеним мачевима) али на различите начине.

ИСТОРИЈСКО МАЧЕВАЊЕ су утемељили познати учитељи и теоретичари мачевања *Хатон, Кастрл и Рамонди* су крајем 19. века. То је био њихов протест против *транзиционог мачевања* (претварање мачева у лагане спортске реквизите, бојевог мачевања у такмичарски спорт и уопште узев *"деформисања старе мачевалачке вештине"*). Они су, тако, први створили покрет враћања у мачевање правих мачева (рапир, шпада, дага, мали штит, дворучни мач, плашт...) и техника мачевања прошлости.

С тим у вези ови мачеваоци почињу да се баве активним сакупљањем и истраживањем сачуваних докумената, манускрипта и књига из историје мачевалачке вештине покушавајући да реконструишу аутентични изглед ове вештине у прошлости. Резултат њиховог рада нису биле само књиге као нпр. *"Старо мачевање"*, *Хладни челик"*, *"Школе и учитељи мачевања"* итд. већ и практично упражњавање и популаризација ове врсте мачевања.

"Историјски" тип мачевања који су изводили ови мачеваоци у 19. веку је имао карактер **мачевалачких дуела, мечева и турнира** егзибиционог или демонстрационог типа а у духу *приредби, академија и фестивала* а не организованих такмичења - спорта са бодовањем, ранг-листама, медаљама... (као што је то данас у спорт-историјском мачевању).

Егзибициони дуел Планкет Менинг-Егертон Касл, 1903; Касл и Хатон у Лицеум театру 1891; Демонстрација дворучног мачевања Хатонове групе, 1893.

"Историчаре", дакле, занима историјска аутентичност појединачних стилова који су постојали (Мајерова, Каранцина, Фабрисова, Мароцова, Ангелова, Агрипина, Суторова, италијанска, шпанска, француска, немачка, руска...школа). Њихово гесло је апологетско „*Magister dixit*” (учитељ је рекао).

КЛАСИЧНО МАЧЕВАЊЕ се, међутим, не бави прошлошћу у детаљима већ у целини - не тиме како се нпр. полублок мачем изводи у Мајеровој, Агрипиној, Каранциној... школи већ тиме како се у *принципу* изводи полублок мачем. Ту је, дакле, реч о општим принципима технике бојевог мачевања, трајним и непролазним садржајем мачевалачке вештине уопште а не њиховим пролазним формама и варијацијама; о генералној шеми функционисања нпр. бензинског мотора а не о томе како овај мотор изгледа у „Форду”, „Мерцедесу”...

У класичном мачевању нема, дакле, претензија на "историјску аутентичност", репродуковање (копију) и епигонство већ је циљ упознавање и слободна и креативна примена општих начела бојевог мачевања. Овде је гесло: *Noli iurare in verbo magistri* (не треба се заклинавати на речи учитељево).

*

Два су разлога због којих Школа мачевања "Свети Ђорђе" прихвата концепт **класичног мачевања** а одбацује концепт *историјског мачевања*, иако сарађује - због сродности опреме и предмета којим се бави, са "Удружењем за позоришно и историјско мачевање".

Први разлог је теоријска природе. Немогуће је, наиме, да се прошлост аутентично понови (врати) па је зато немогуће поновити историјску аутентичности неке школе мачевања из прошлости. „Ако скувате рибе из акваријума, добићете рибљу чорбу. Рибе из чорбе не можете да вратите у акваријум. То је историја" (Зоран Ђинђић).

Мачевати, дакле, по Мајеровој, Фабрисовој, Агрипиној... школи је **немогуће** јер нико **стварно** не зна нити ће икада сазнати како су **стварно** изгледале те школе. Знати како је један учитељ мачевања у неком средњовековном градићу пре 700 година померао своје сечиво из једне у другу позицију... и које је методе користио да у томе учи и увежбава своје ученике је митологија, чиста наивност, или шарлатанство. И најбоља књига неког учитеља из прошлости може дати само назнаке, наслућивања, мртве фрагменте и скромне детаље његовог искуства и живе школе **отворене за бескрајна тумачења**. Нема више Мајера, Фабриса, Агрипе... како би у пракси кроз године рада

исправљали и дељали стотине покрета ученика неби ли им пренели аутентичност своје креативне замисли.

Учитељ мачевања и некад и данас кад испред својих ученика изведе једну акцију са циљем да је они понове добија као резултат то да сваки чини мање или више другачије иако су сви гледали исто. „Сваки апостол има своје Јеванђеље иако су сви Христом јели са за истим столом“. Главни задатак сваког учитеља је тада да кроз дуготрајно следећуће понављање, увежбавање и кориговање те показане мачевалачке акције мноштво добијених ученичких интерпретација и варијација дотера и сведе само на једну – његову. Зато ако нема учитеља да чини то - нема ни његове школе.

И као што садашње догађаје које непосредно гледамо својим очима некад можемо великим делом спознати, некад малим а некад никако тако је и са истраживањем прошлости, а у коме је предмет истраживања – јер је давно нестало, још мање сазнатљив. ¹

¹ **Зато неки полемичари оправдано говоре да за разлику од сваке науке која има свој предмет историја нема предмет који истражује – он је нестало у времену, па стога она и не може бити наука већ само „повјест“ – приповедање, прича.**

Садашњост која је, дакле, и сама сва испреплетана тумачењима, заблудама, лажима, фалсификатима и манипулацијама нужно у историјским документима будућим истраживачима прошлости оставља исто то - тумачења, заблуде, лажи и фалсификате. Ова тумачења, заблуде, лажи и фалсификате данашњи историчари додатно тумаче субјективно, интерпретирају, манипулишу, домишљају и деформишу у складу са личним границама, заблудама или потребама и интересима идеологија времена коме припадају. То је, можда најбоље изразио Бернард Шо у свом „Ђавољем ученику“ са дијалогом: „...генерале, да останемо на бојном пољу?! Не, мајоре, повуците се! Али генерале, шта ће рећи на то историја?! Генерал добаци, пакујући своје ствари - историја је трач и лагаће као и обично. Главно је да је ми пишемо.“

Прошлост нам, дакле, увек и у свему највише оставља само кости и костуре а ми покушавајући да је спознамо морамо сами креирати тетиве, мишиће, кожу... док су дух и околности који су покретали та жива тела заувек нестали и несазнатљиви. ²

² **Где води покушавати аутентично понављати прошлост једне вештине кад: „Свако историјско истраживање пати од неке амнезије“ (Блох); кад "Историјске чињенице су шкољке из којих је време извукло бисер. Упркос најобилнијој грађи ми нисмо кадри да рестаурирамо њихову живу срж, већ само суву и мртву љуштину, остављајући изван сазнања и осећања све што се стварно збивало под енигматским шифрама прошлости, па ма то имало најсуровије облике патњи, искушења у смрти, а што чини, заправо, једини релевантан садржај историје, која никад неће бити написана" (Пекић); кад "Историја је само криминална прича, снабдевена, да би се прерушила у науку, бројним фуснотама и ибидумима" (Пекић); кад "Каже се да ће сви који чују двоје људи како описују исти саобраћајни удес изгубити сваку веру у историју као науку" (историчар Џефри Бароклоу); кад "Историја коју читамо, строго говорећи, уопште није заснована на чињеницама већ је збир прихваћених процена од стране одређене групе људи са неким заједничким интересом" (историчар Расел Милер); кад "Историја је гомила лажи о догађајима који се никад нису догодили, а о којима говоре људи који никад нису били присутни на лицу места" (Џорџ Сантајана); кад "Једино што историји дугујемо је да је поново пишемо" (Оскар Вајлд); кад "Историја би била брилијантна ствар, само кад би била истинита" (Толстој); кад „Историја нас учи само да се из историје не може научити ништа“ (Хегел); кад "Уместо да буде заиста учитељица живота, историја је у многим "студијама"**

назадних и кратковидних писаца постајала слушкиња њихових класних, верских и "националних" интереса и убеђења, средство за борбу у рукама фанатика и опскураната "историјских истина" подешавана према њиховим жељама и потребама." (Иво Андрић); кад "Шта је историја, после свега? Историја су чињенице које на крају постале лажи а легенде су лажи које на крају постају историја." (Жан Кокто); кад "Некада су историчари несвесно лагали. Онда су постали професионалци и то чине свесно." (Габријел Лауб); кад "Суштинска тема историје није оно што се догодило већ оно што људи мисле или говоре о томе" (Голда Меир); кад „Историја се мора стално писати изнова не зато што се промениле чињенице него гледишта историчара“ и “Из историјских дела се сазнаје више о историчарима него о историји.” (Томас Ман)...

„Историјско мачевање“ као наука – истина и пракса аутентичних школа, стилова и учитеља мачевања прошлости, дакле, није могућа као озбиљна јер је себи унапред поставила немогућ задатак: дохватити апсолутну истину аутентичне реконструкције. „Историјско мачевање“, ма шта мислили и говорили о њему његови поборници увек ће бити у већој или мањој мери само мешавина релативних истина, заблуда, хипотеза, митова и фикција, дакле, предмет рада имитатора прошлости од којих сваки за себе поносно тврди да је најбољи имитатор.

Из овог разлога су љубитељи историјског мачевања и доспели данас у смешну ситуацију да има на хиљаде полемика и стотине школа од којих свака има своју верзију Мароцине, Агрипине, Мајерове... аутентичне школе и надмено полаже ексклузивно право на оригинал. *Историјско мачевање*, јер барата фикцијама и претпоставкама а не истинама о мачевалачким школама прошлости, не може бити више од квазинауке - пролазна саласност (или несагласност) једне групе људи око неких ствари из прошлости, произвољно тумачење ретких факата и кретање између наслућивања и хипотеза.

Мачеваоци "историчари", дакле, ма колико озбиљних лица мачевали изгледају смешно јер не мачују као Мароцо, Агрипа, Мајер... већ као Псеудомароцо, Псеудоагрипа, Псеудомајер... и не баве се историјским већ **псеудоисторијским мачевањем**.

Мачеваоци који су кренули за тим модерним трендом "псеудо" понављања историје тиме су себе, јер „Историја има тенденцију да се понавља једном као трагедија а други пут као фарса“ (Маркс), натерали да се на крају баве само фарсом: шминком, кулисама, модом, аутентичношћу изгледа панталона, ципела, кошуља, чарапа, рукавица, оклопа, мачева... прошлости, правећи мачевалачки маскембал (заборављајући да је и историја моде одевања такође делом царство псеудоисторије). Зар је онда необично што све више мачевалаца који се баве историјским мачевањем чини још један корак скачући у свет фикција витешког и еп-фантастичног мачевања вилењака и патуљака - *псеудосветове* и квазисветове "ларп" "мачевања" за модерне људе "Петар Пан" генерација? ³

³ Термин у социјалној психологији који се користи за људе који живе као ликови из бајке "Петар Пан и изгубљени дечаци" који се сакривени у земљи "Недођији" (као Пинокио на "Магарећем острву") само играју, проводе, забављају и уживају. Синоним за незреле - инфантилне људе који беже од обавеза, стварног живота и решавања реалних проблема у провод, задовољства, игре и забаву не знајући да „Све што не може да сазри расте у обест.“ – Фројд.

Други разлог одбијања историјског мачевања је практичне природе. Зашто се у мачевању слепо држати нпр. стила учитеља *Фиоре Деи Либериа* из 15. века или *Мајера* из 16. века – инсистирати, дакле, на историјском мачевању кад сваки од тих стилова се може оплодити и другим стиливима њихове епохе

или тековинама које ће вештина мачевања тек стећи у времену? Чему бити и какав је то нпр. "сликар" који се бави само израдом музејских копија слика великих и креативних сликара прошлости?

С друге стране као што је садашњост препуна глупости тако је глупости препуна и прошлост. Свака школа мачевања и сваки учитељ су имали у свом раду грешке, заблуде па и глупости јер нико није савршен. И тога има на претек и у историји мачевања почев од ненормално дугачких или дебалансираних мачева па до радњи, покрета и ставова који су у правој борби неизводљиви, потпуно бесмислени или суманути. Зашто се, дакле, слепо држати тога и бавити јаловим историјским отпадом кад се може бавити и оним што нам је прошлост вештине оставила као изврсно и плодно?

Мачевању се може, дакле, приступати и без претензија на "историјску аутентичност" и репродуковање (копију) – као „класичари“ који се баве мачевањем прошлости кроз његову слободну и креативну примену прилазећи јој критички и креативно кроз ревалоризацију - стварање нових школа и нових примена јер *"Уметност у којој има ЖИВОТА не приказује прошлост изнова; она је наставља"* (Роден).

Једна симфонија неког великог композитора је вечна не због тога што се као „добра“ може поновити идентично на аутентичним инструментима и по прецизним упутствима композитора већ зато што може као инспирација генерацијама уметника бити вечно употребљива за њихове нове интерпретације.

Циљ "историчара" је, дакле, јалово играње са костима ископаних скелета диносауруса прошлости мачевања у покушају да се ове мумије оживе – нека врста *некрофилије* и *"даркеризма"*. Циљ "класичара" је, напротив, супротан - живот: да се попну на рамена великих учитеља прошлости мачевања и гледајући одатле даље него што су они видели закорачити, као **пионир**, у плодно, креативно, другачије и оригинално вештине.

И у мачевалачкој вештини, дакле, као и у историји свега, истина сина није отац већ *очевина* на којој син гради и развија сопствену садашњост и утемељује будућност јер *"Традиција није чување пепела него преношење ватре"* (Густав Малер)

Ту, дакле, није реч о питању "аутентичности" и "неаутентичности" већ о нечему што је потпуно изван тог спора - о *креативности* па "класичари" подржавају бављење историјом и прошлосту али на критички начин и у духу да *"Све ми је мрско што ме само поучава а не подстиче на делатност"* (Гете).

Историја увек шкоди кад се гледа као *одмориште* а не као *степениште* па прошлости треба да служимо само онолико колико она може служити нама за стварање неке будућности. ⁴

⁴ **Више о томе у књизи „О користи и штети историје за живот“, Фридрих Ниче,**

Добар мачевалац, стога, испуњава мисију према својој вештини не тако што достигнуто пасивно преузима и лење лежи на њему репродукујући га већ тако што га креативно богати, развија и тражи нове путеве њеног постојања, а што и њега самог развија и богати.

„Историчари“ насупрот свему томе мачевању прошлости прилазе ухваћени у кавез савремености - обузети и заробљени пуким и пролазним "урбан-хит" **„ретро“ трендом**. Духу времена савременог света, наиме, нису потребни ни пожељни креативни, инвентивни, стваралачки и критички настројени људи – *личности* већ пасивне *индивидуе* и конформисти који ће што више узимати и трошити нешто што је без њих створено – поводљиви и употребљиви конзументи масовног и фабрички штанцованог - па и копија прошлости.

У свету са таквим духом времена (*zeitgeist*), дакле, ни у вештини мачевања нису потребни ни пожељни *пионири* који ће креативно и слободно стварати сопствене и оригиналне стилове мачевања од наслеђене грађе – а како би *сви били различити*, већ пасивни репетитивци, репродуктивци и *епигони* већ урађеног у прошлости мачевања – а како би модерно *сви били исти*.

Мачеваоци који се баве *историјским мачевањем* колегама који се баве *класичним мачевањем* пребацују за насиље над историјом. Њима, с тим у вези, треба одговорити као што је лаконски одговорио и *Дима* својим критичарима на оптужбе да је у својим књигама „*силовао историју*” - „*можда и јесте тако али сам, ипак, направио лепу децу*”.

Види још: [1. ИСТОРИЈСКО МАЧЕВАЊЕ – ГРАНИЦЕ И МОГУЋНОСТИ РЕКОНСТРУКЦИЈЕ](#)
[2. ИСТОРИЈСКО ИЛИ КЛАСИЧНО МАЧЕВАЊЕ](#)

Школа мачевања „Свети Ђорђе”
Александар Станковић, професор мачевања,
www.macevanje.org

